

Uchwała nr 10./2025
Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej
z dnia 27 marca 2025 r.

w sprawie propozycji Krajowego Związku Banków Spółdzielczych
/KZBS/ dotyczącej wyłączenia prawnego obowiązku lustracyjnego
banków spółdzielczych i spółdzielni ochrony zrzeczenia

Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej na podstawie § 7 ust. 1 i ust. 2 pkt 13 Statutu Krajowej Rady Spółdzielczej (M.P. z 1996 r., nr 7, poz. 86) postanawia:

§1

Mając na uwadze negatywne konsekwencje dla istoty spółdzielczości, a tym samym perspektyw jej dalszego rozwoju, Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej postanawia wyrazić zdecydowany sprzeciw wobec podjętej przez KZBS inicjatywy w sprawie zniesienia prawnego obowiązku wykonywania lustracji w podmiotach spółdzielczego systemu finansowego. Uzasadnienie przyjętego stanowiska stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§2

Zobowiązuje się Zarząd do podejmowania dalszych działań mających na celu utrzymanie obecnego stanu prawnego w tym zakresie.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz
Zgromadzenia Ogólnego
Krajowej Rady Spółdzielczej

/Maciej Palej/

Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego
Krajowej Rady Spółdzielczej

/Andrzej Pótrolniczak/

Uzasadnienie do Uchwały

Propozycja Krajowego Związku Banków Spółdzielczych (KZBS) dotycząca zmiany przepisów prawa, która przewiduje zniesienie obowiązku lustracji w bankach spółdzielczych i w spółdzielniach ochrony zrzeczenia jest nieuzasadniona i będzie prowadzić do negatywnych skutków dla całego środowiska spółdzielczego. Projekt, który zmienia dotychczasowy stan prawny, budzi poważne wątpliwości prawne oraz obawy o przyszłość nie tylko sektora banków spółdzielczych w Polsce, ale także innych spółdzielni.

Jednocześnie z dużym zaskoczeniem i dezaprobatą przyjmujemy fakt, że Związek działający w oparciu o ustawę o izbach gospodarczych, tak otwarcie podejmuje próbę negacji zasad działania podmiotów, dla których podstawowe normy określa ustawa Prawo spółdzielcze. Jako naczelny organ samorządu spółdzielczego w Polsce zdecydowanie się temu sprzeciwiamy.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, każdy obywatel, instytucja czy podmiot gospodarczy ma prawo do równego traktowania w ramach obowiązującego prawa. Zasada ta wynika bezpośrednio z artykułu 32 Konstytucji, który stanowi, że „wszyscy są wobec prawa równi”. Zniesienie obowiązku lustracji tylko dla banków spółdzielczych i spółdzielni ochrony zrzeczenia, stanowiłoby rażące naruszenie tej zasady, a tym samym naraziłoby projektowane przepisy na niezgodność z Konstytucją. Zróznicowanie przepisów prawnych w zależności od typu spółdzielni, bez uzasadnionych przyczyn, prowadziłoby do tworzenia odmiennych standardów prawnych, co jest niezgodne z konstytucyjnymi wartościami i zagraża sprawiedliwości systemu prawnego.

Stwierdzić także należy, że propozycja Krajowego Związku Banków Spółdzielczych pomija istotę wagi i celu ustawowego procesu lustracyjnego. Lustracja pełni bowiem funkcję ochronną i kontrolną, zapewniając, że banki spółdzielcze działają zgodnie z prawem oraz interesem ich członków. Zlikwidowanie tej instytucji oznaczałoby usunięcie kontroli, przeprowadzanej w imieniu członków spółdzielni, która gwarantuje przejrzystość oraz minimalizuje ryzyko nieprawidłowości w zarządzaniu, w tym podejmowania działań niegospodarnych. Zgodnie z propozycją KZBS, zniesienie tej instytucji w odniesieniu do banków spółdzielczych będzie prowadzić do zniesienia tej instytucji we wszystkich spółdzielniach, a tym samym do nieuniknionej komercjalizacji tego sektora, ponieważ nie znajdowałyby wówczas uzasadnienia utrzymywanie takiej formy prawnej jaką jest spółdzielnia oraz związanych z nią zasad działania. Zostałaby nieodwracalnie przekreślona historia polskiego ruchu spółdzielczego.

Zaprezentowany projekt zmian prawa, został przygotowany przez organizację nie reprezentującą rzeczywistych interesów ogółu banków spółdzielczych, a przede wszystkim jej członków. Należy bowiem podkreślić, że lustracja jest jedyną kontrolą, która jest przeprowadzana nie w interesie zarządu lub rady nadzorczej spółdzielni, a w interesie jej członków. Jest kontrolą, dzięki której sprawdzane są obszary nie objęte innymi kontrolami. Wypada przypomnieć, iż celem lustracji jest przede wszystkim sprawdzenie przestrzegania przez spółdzielnię przepisów prawa i postanowień statutu, **zbadanie przestrzegania przez spółdzielnię prowadzenia przez nią działalności w interesie ogółu członków**, kontrola gospodarności, celowości i rzetelności realizacji przez spółdzielnię jej celów ekonomicznych, socjalnych oraz kulturalnych, wskazywanie członkom na nieprawidłowości w działalności organów spółdzielni, a także udzielanie organizacyjnej i instruktażowej pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnieniu działalności spółdzielni.

Działania KZBS, pomimo pozornego działania w interesie spółdzielni, mogą wynikać z motywacji, które jednak nie odpowiadają specyfice sektora banków spółdzielczych,

a jedynie służyć mogą interesom innych podmiotów finansowych działających w polskim systemie bankowym. Prowadzi to bowiem do utraty ich lokalnego charakteru i w istocie czyni z nich podmioty czysto komercyjne. Nie można bowiem mówić z jednej strony o rozwoju bazy członkowskiej i jej wpływu na działanie banku spółdzielczego, a z drugiej, ograniczać jej uprawnienia. Tak bowiem postrzegany problem jest jedną z przyczyn braku zainteresowania członkostwem, szczególnie ludzi młodych

W związku z powyższym, uważamy że propozycja zniesienia obowiązku lustracji w bankach spółdzielczych i spółdzielniach ochrony zrzeczenia nie jest trafna i może prowadzić do poważnych konsekwencji zarówno dla samych banków spółdzielczych, jak i dla całego sektora spółdzielczego w Polsce.